

A VILÁGSZABADSÁGÉRT KAUKÁZUSBAN*

Az Októberi Forradalom Számarában ért. Itt találkoztam először magyar vörösgárdistákkal, akik felvilágosítottak a forradalom jelentőségéről. Ezek után Szamarából egyéni okok miatt Asztrahányba kellett utaznom, mely idő alatt 3 alkalommal is a vörösgárdisták segítségére voltam a fehérgárdisták leverésében Kuznyeck, Szarátov és Penza városában.

Asztrahányban tudomást szereztem egy magyarokból álló Vörös Gárda létezéséről és felkerestem a gárda parancsnokát, Szabó elvtársat, akitől bővebb felvilágosításokat kértem a Vörös Gárda és a forradalom jelentőségéről. Szabó elvtárs készséggel állt rendelkezésemre a felvilágosításban, minek következtében azonnal — 1918 márciusában — beléptem a Vörös Gárdába, és a Kommunisták Pártjába. Csatunk — mint megbízható különítmény — az asztrahányi városparancsnoksághoz tartozott. Gárdánk feladata volt a környéken garázdálkodó és az asztrahányi földalatti fehérgárdisták kisebb-nagyobb csoportjainak felszámolása.

A gárdában mint közkatonára szerepeltem, de bátorságom és használhatóságom következtében a moszkvai tiszti iskolába javasoltak. Közben Szabó parancsnok elvtársat az iskolára javasoltakkal együtt a városparancsnoksághoz behívták, ahol a városparancsnok bejelentette, hogy elmehetünk a tiszti iskolára, azonban a Kaukázusban sürgős szükség volna a város biztonságát szolgáló csapatokra, mivel Baku felől angol hadvezetés alatt álló fehérgárdista csapatok nyomulnak előre, volt Petrovszk, jelenleg Mahacskala, Dagesztán Köztársaság fővárosa felé. Ekkor az iskola helyett azonnal a frontot választottuk és csatunk felét azonnal átadták egy Mamajev nevű hadbiztosnak. Ennek a csapatnak Smidt elvtársat nevezték ki parancsnoknak, engem pedig helyettesének. Ezek után egy-két napon belül hajóra szálltunk és megérkeztünk Mahacskalába, ahol ismét a városparancsnok parancsnoksága alá tartoztunk. Itt ugyancsak a közbiztonság biztosítása volt a feladatunk. Bicserahov ezredes vezetése alatt álló fehérgárdisták a város közelébe

* Részlet a szerző visszaemlékezéséből. Megtalálható a Hadtörténelmi Intézet „Visszaemlékezések” gyűjteményében.

nyomultak, mire parancsot kaptunk, hogy a frontszakasz balszárnyát a tengerparttól a vasútig erősítsük meg. A fehérek gyalogsága annyira megközelítette állásainkat, hogy nekünk ellentámadásba kellett átmenünk. A támadást meg is kezdtük azzal a tudattal, hogy két hadihajó, a Karsz és az Ardagán áll a segítségünkre. A támadás kezdetén jöttünk rá, hogy árulás történt, mert a két hajó az ellenség helyett bennünket lőtt. A parancsnokunk súlyosan megsebesült, így a parancsnokságot én vettem át, majd a támadást folytattam, ami sikerrel végződött, mert az ellenség előretolt állásait teljesen megsemmisítettük. A frontot tartottuk, de ez idő alatt a front jobbszárnya, mely külön parancsnokság alá tartozott, árulás folytán elhagyták a frontszakaszukat, minek következtében kénytelenek voltunk visszavonulni, a város külső részén kiépített állásokba. A fehéreknek egy páncélvonat és a két hajó segítségével innen is sikerült kiverni bennünket. Ezek után még három támadást vezettem le, de ezek már sikertelenek voltak és ezért úgy határoztunk, hogy egy 40 km-rel hátrább fekvő városba, Temirhán-sura-ba (jelenleg Buinax) vonulunk vissza. A visszavonulás során az ellenforradalmárok páncélvonata rajtunk ütött és engem huszonhárom magyar internacionalista társammal foglyul ejtettek.

Elfogatásunk után még vagy kétszáz bennszülött fogollyal elhajtottak bennünket a várostól kb. nyolc km-re egy halásztanyára. Négy napig étlen-szomjan egy istállóban tartottak bennünket. A négy nap után angol parancsra különválasztottak bennünket (magyarokat) a bennszülöttektől. Mind a huszonhármunkat levetkőztettek és tudunkra adták, hogy kivégeznek bennünket. Erős fegyveres kísérettel a tenger partjához közeleső bozótos-cserjés helyre hajtottak, ahol saját magunknak kellett sírgödúrünket megásni.

Ásás közben eldobtam a lapátom, mire több társam is ugyanazt cselekedte. Ekkor két hatalmas ütést kaptam a fejemre, minek következtében beleszedültem a már félig kiásott sírgödörbe.

Az emlékezetem utolsó foszlányaival még hallottam a fegyverek összevissza dörgését. Közben mennyi idő telt el, nem tudom, csak arra tértem magamhoz, hogy civilek öntöznek le vízzel és élesztgetnek a tenger partján. Később, mint megtudtam, az ottani halásztanya munkásai voltak.

Miután teljesen magamhoz tértem, ezek a munkások adták megmenekülésem lehetőségének útját, a város felé.

Alig tettem azonban kétszáz lépést, mikor visszapillantottam, hogy meggyőződjem arról, nem üldöznek-e, mikor az előbbi gyászos, tragikus színhelytől nem messze ugyanolyan tragédiát láttam végbemenni. Mivel menekülésem útját a saját védővonalunk drótakadályá gátolta, kénytelen voltam a cserjésben megbujva bevárni az estét, s az akadályt megkerülve, mely még a tengerbe is benyúlt, bejutni a városba, ami sikerült is...

Szepcsik Rezső

